

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Bőjti vigasztalás.

Ján. 14a.

I.

Az Isten kinyilatkoztatásáról szóló szent Írásban igen gyakran olvashatjuk a vigasztalás ígeit. Református egyházunk hitvallási remek irata, a heidelbergi káté, szintén az életben és halálban egyecüli vigasztalás boldogító evangéliomának hirdetésével kezdődik. Ezt óhajtók én is közölni azokkal, akik az újsághireknél egyebet is kívánnak olvasni ebben a mostani rossz világban.

A vigasztalásra mindig szüksége volt, van és lesz minden egyes embernek, mert amaz első bűn eset következtében, az Istentől való elpartolás átka és kárhoztatása oly nyomasztóan ránehezedik az egész emberiségre, hogy még a legkegyesebb lelkek is epedve sovárognak a vigasztalás után. Ám, az irgalmas Isten eleitől kezdve atyailag gondoskodott arról, hogy a bűn miatt érzett lelki szomorúság, bánkodás és keserűség áldásául legyen mindazoknak, akik töredelmes szívvel, önzetlenül Őhozá fohászknak szabadulásért, megváltásért.

Gondolatilag és lényegileg minden bánat, bánat és siralom a bűnnel van vonatkozásban és nincsen ezen a földön egyetlenegy halandó sem, aki életének folyamán több ízben és sokképen rá ne szorúlna a vigasztalásra. Éppen azért látta el a mindenható Isten az ószövetségi maroknyi Izráel ihletett ajkú prófétáit a vigasztalás oly különleges képességével, amilyennel az óvilág pogány népeinek legfényesebb elméjű bölcsői sem voltak felruházva, hogy ők közelebből a saját népükhöz, aztán meg az eljövendő világidvezítőben megvalósuló üdvigéretre tekintettel az egész föld népeihez intézett szövegeikben hangoztassák a bűnbocsátó isteni irgalmasság vigasztaló evangéliomát. „Szóljatok Jeruzsálem szívéhez és hirdessétek neki, hogy nyomorúságának vége lesz, hogy bűne megbocsátott; hiszen kétszeresen sújtotta őt az Úr keze minden bűneért” (Ésa 40a). Számptalan ilyen tartalmú s reánk magyar keresztyénekre is éppen úgy vonatkozó kijelentéssel buzdították a próféták Izráel megfáradott és megterhelt ivadékait. Viszont ugyanők bizonyosságot tettek arról, hogy az éden-

kerti bűnbeesés idején kinyilatkoztatott első evangéliomi ígérethez (1Móz 3a) képest, eljő mind az Izráel népének (Lk 2a), mind ezzel együtt az összes pogánynépeknek vigasztalása (Agg. 27), amikor is az idő teljességében valósággá lesz az üdvre választott hívő lelkek sokaságának reményteljes várakozása.

Ez a messiási üdvreménység tényleg megvalósult, amikor az Isten elevevégzése szerint az örök Ige test lön és ezen a földön megjelent a dicsőségnek Ura (1Kor 2a), megteljesedve kegyelemmel és igazsággal (Ján 1a). Igen; a mi idvezítő Krisztusunk, akinek áldott, szép nevérol mi keresztyéneknek neveztetünk (Jak 27), azért szállott alá az embervilágba, hogy a szegényeknek örvendetes üzenetet hozzon, az összezúzott szívűket meggyógyítsa, a foglyoknak szabadulást, a vakoknak látást hirdessen, a lesújtottakat fölemelje, az Úr jókedvének esztendejét megjelentse, a gyászolókat megvigasztalja, a bánkodók fejére a bűnbánati hamu helyett a kiengesztelődés jeléül öröm és vígasság kenetét áraszsa, a csüggedző lelkeket pedig a dicsőség ékes ruházatába öltöztesse, hogy az Úr plántáinak, Isten gyermekeinek neveztesse nek az Ő dicsőségére és megépítsék a régi romokat, helyreállítsák az ősi pusztaságokat, megújítsák az elpusztított városokat és édenkertté változtassák a régi nemzetségekről szent örökségül az utódokra szállott, de ellenségek által letarolt, kopár falvakat, határokat (Ésa 61-4). Mindezeket a felöle évszázadokon át hitt, remélt, megújult ígéreteket szó szerint beteljesítette Jézus Krisztus a lelki világban, a kegyelem és igazság országában, választott híveinek életében egyaránt, amint erről az evangéliomi és apostoli szent iratok, a keresztyén anyaszentegyház közel kétezer éves múltja, az egyetememes emberiség tökéletesedésének folyamata s minden egyes igazi keresztyén ember hitvallása, megannyi hangozóan beszélő tanúbizonyosság.

Méltán vigasztalódhatunk tehát abban a tudatban, hogy mi, egyen-egyen mindnyájan, testestől-lelkestől, az életben és a halálban egyaránt, nem a magunk sajátja, hanem a mi hűséges Megváltónknak, a Jézus Krisztusnak tulajdonai vagyunk (Heid. Káté 1). Ennek a boldogító igazságnak megerősít-

ésül intézi Ő hozzánk, a mi jelenlegi válságos helyzetünk közepett eme korszerű vigasztaló igéit: „Nem hagyjak titeket árvákul, elmegyek hozzátok”. (Ján. 14t.)

Idvezítők ezeket az igéket halálának közelében, a mi mostani bőjti évszakunk ideje táján intézte tanítványaihoz. Tudta jól, hogy mi helyt testileg végképpen megváltik e múltó világtól, a hozzá híven ragaszkodó lelkek az ő személyes jelenléte nélkül árváknak érzik magokat. Mi is lesz majd ezekkel az egyszerű, önzetlen, becsületes, kegyes jó emberekkel az elhagyatottság, gyámoltalanság, mellőztetés, megaláztatás, idegen segídelemre és pártfogásra rászorulás keserves állapotában? A napi élelmőket, ruházatukat veritékes munkával még megkereshetik, övéik eltartásáról úgy-ahogy gondoskodhatnak, de mi lesz a lelki életökkel? Kihez fordulhatnak bizodalommal, őszinteséggel és a bizonyos meghallgatás tudatában, hogyha majd veszedelem, kísértés, gyász, nyomorúság, üldöztetés, fogság következik el reájok? Pedig ezeknél a bajoknál még nagyobb háborúságokat is át kell élniök, amikor ártalmatlan bányóként a ragadozó farkasokhoz hasonló lények közé menendének. Vajjon nem feledkeznek-e meg akkor az elhivatásukról, a küldetésükről, az erkölcsi méltóságukról és a lelkök örök üdvéről? Nem válnak-e hűtelenekké, háládatlanokká, engedetlenekké, méltatlanokká az előbb annyira szeretett, csodált, imádott Mester iránt? Nem sodorja-e el őket a világ szennyes áradata?

Mindezek és az ezekhez hasonló kérdések hullámtorlatok gyanánt fölmerültek a búcsúzni készülő Jézus közvetlen környezetében, ahol minden egyes tag aggódva, csüggedezve, halgatagon és szomorúan várta a megnyugtató feleletet. És a bölcs, igaz, jóságos Jézus, ismerve a legtitkosabb gondolatokat is és belátva a szívek rejtekébe, minden emberi okoskodás, következtetés, tanácsolás, elméletezés mellőzésével, bámulatosan egyszerű, keresetlen szavakkal így vigasztalja őket: „Nem hagyjak titeket árvákul”. Az evangéliumi eredeti szöveg szabatos fordítással szó szerint voltaképpen így hangzik: „Nem foglak elhagyni titeket árvákat”. Ezzel a vigasztaló ígérettel arról biztosította Jézus a tanítványokat, hogy Ő, e földről való eltávozása után nem hagyja el a testi távolléte miatt árvaságra jutó tanítványokat, azaz: nem hagyja őket abban az árvasági állapotban, amely reájuk vár, ha Ő e látható világból a mennybe költözik.

Elgondolhatjuk, hogy a csüggedezés örvénye szélén remegő tanítványok mily hálás szívvel fogadták a világidvezítő ajkáról elhangzott eme vigasztaló nyilatkozatot, noha annak tartalmát és jelentőségét még most csakis homályosan, mintegy tükörön át sejtették. Ám a szeretettel teljes Idvezítő nem éri be azzal, hogy csakis az árvaság mostohaságát szüntesse meg. Ő tökéletes Megváltó. Éppen ezért mindenre elégséges vigasztalást nyújt tanítványainak, amidőn ehez az úgyszólván nem-

leges nyilatkozathoz nyomban hozzáteszi: „Eljövök hozzátok”. Kevés időre innen e földről, közületek, töletek elmegyek és aztán eljövök hozzátok (Ján. 14t) és veletek vagyok minden napon a világ végezetéig (Mt 28t). Ez ígéret hallatára az előbb aggódó, félénk tanítványok természetesen felbátorodtak s nyugodt lélekkel tekintettek a messze jövőbe, mert a jó Pásztor ígéretét bizonyos kezeségül tekintették arra nézve, hogy soha többé nincs és nem lehet olyan nyomorúság, szorongattatás, üldözés, éhség, zaklattatás, viszontagság, avagy akármiféle veszedelem, amely őket hitőkben megingathatná, reménységökben megtántoríthatná, vagy küzdelmeik közepett megfélemlíthatná. Hiszen nem halandó ember, hanem az örökké élő és dicsőségben trónoló világmegváltó maga mondta nekik: Én élek, ti is élni fogtok; azon a napon, amikor eljövök hozzátok, megtudjátok majd, hogy én az én Atyámban vagyok és ti én bennem vagytok és én ti bennetek vagyok (19—20. v.).

Ez a Krisztussal való benső lelki közösség az igazi, tökéletes, eszményi boldog élet, ami minden egyes hívő keresztyénnek legfőbb vágya, reménysége és lélcélja. Ennek az igazi életnek és ez élet igazságának, boldogságának birtokosai, hirdetői és apostolai lőnek a tanítványok, Jézus ama vigasztaló ígérete alapján, amely azóta is már számtalan ízben számtalan hívő léleknek volt gyógyító balsama, erős védvára és győzedelmi záloga.

Tárca

A mélyiségből.

*A Golgothán megszűnt a jajszó,
A nagy halott már elpihent.
Hol szitkozódott durva népség,
Elült a zaj, leszállt a csend.
A drága testet gyolcs lepelben
Teszik le sírnek mélyibe
És zár gyanánt nagy sziklatömböt
Helyeznek a sír fölibe.*

*Uram! szörnyű volt a halálad.
Szívet, lelket reszkettető;
De mégis volt, ki megsiratott,
Jutott lepel rád s szemfedő.
Illata mirha-, álóénak
Vevé körül a testedet
És zokogása hű szíveknek
A sírig kísért, követett.*

*Óh szent halott! ne ródd bűnül fel.
Ha most hazám melléd teszem
S a te sorsoddal kapcsolatban
Miatta sírok, könnyezem.
Ezt senki nincs, ki elsirassa!
Látok űlik meg gyásztorát.
Ki részvétellel kísérje sírba,
Számára nincs egy hű barát.*

*Je nem maradtál a halálban,
Diadallal jöttél elő;
De minket a sír fenekéről,
Mi felhozzon: hol az erő?
Nem vághatjuk ketté a kart, mely
Minket szorongat, eltemet.
Strunk felett üvöltve tombol
Népsőpredék, világszemét.*

Erdélyi Imre.

Irodalmi szemle

A Falusi Lelkipásztor folyóirat 2. száma a szép fejlődés reményteljes jeleit mutatja; öt eredeti, két átdolgozott beszédet, egy tanulmányt, egy vallásos felolvasást, két ifjúsági beszédet és két könyvismertetést tartalmaz. Szerkesztőség: Orezi, u. p. Taszár, Somogy vm. Kiadóhivatal: Kaposvár, Teleki-u. 7. Előfizetési ára egész évre 160 K.

Tisza István emléke. A Kisfaludy-társaságban tartott előadások, Budapest 1921. Kis 8° 59 lap. Szász Károly bevezető szavai után Beöthy Zsolt elnöki megnyitóját, Kozma Andor ódáját, Angyal Dávid értekezését és Végvári néhány költeményét olvassuk a füzetben. A tartalom méltó az elhunyt nagy ember emlékéhez.

Vésztő című időszaki egyházi és társadalmi folyóirat eddig megjelent három száma változatos tartalmával a szerkesztő lelkipásztor buzgóságáról, történelmi tanulmányairól és az egyházi élet felendüléséről tesz tanúbizonyságot.

Jean-Jérôme Tharaud: A kereszt árnyéka. Fordította Eckhardt Sándor. Budapest, 1921. Pallas kiadás, 8° 160 lap. Ára felárral 57-50 K. A felsőmagyarországi és galíciai zsidók életéből mutat be epizódyszerű eleven rajzokat, amelyeket azonban nem tud olyan egységbe foglalni, hogy akár a címének megfelelné, akár valamely problémát megfejtene. Néhol úgy tűnik fel, mintha antiszemita célzattal, zsidó karrikaturák felsorolása lenne a mű célja; máshol viszont a tárgyilagos megvilágítás köti le az olvasót. Akik a talmud gondolatvilágába be akarnak tekinteni, azoknak érdemes e munkát elolvasni.

Légy jó mindhalálg. Móricz Zsigmond regénye. Athenaeum kiadása, Budapest, 8° 281 lap. Ára felárral 138 K. A mindvégig élvezetes regény Debreczenben játszik, egy gimnáziumi II. osztályos tanulónak félelmi történetét, apró élményeit, tapasztalatait, gondját-baját rajzolja megkapó lélektani megfigyelések alapján. Megelevenedik az olvasó előtt az öreg Kollégium régi gimnáziumi tanárai, berendezésével és a város akkori képével. Néhol fordul csak elő, hogy az író megfelel a tárgyához illő hangról és erősen naturális kiszólást alkalmaz, vagy egyes egyénekről a főhős szemén keresztül torzjellemezést nyújt, avagy a 12 éves gyermeknek a kellenél több belátást tulaj-

donít. Végeredményében azonban ezek a — Móricz Zsigmond eddigi könyveihez képest — csaknem elenyésző vonások nem rontják a regény egységes hatását, amely felemelő és jó irányú. Főképen azoknak lesz kellemes olvasmánya, akik a gimnáziumot a 80-as években, vagy a 90-esek első felében végezték a debreczeni Kollégiumban.

Benedek Elek: Édes anyaföldem. 2 kötet. Budapest, Pantheon kiadás. 272+278 ll. Kis 8°, Ára felárral, füzve 184 K, kötve 230 K. A nagy és kedves mesemondó, akinek mondavilágán nőtt fel már csaknem egy generáció, most a nagyoknak beszéli el lebilincselően életének történetét, kezdve a gyermekkortól, el egészen napjainkig. Sok értékes impresszióval és éles megfigyeléssel gazdagodik az olvasó lelki világa és a református magyar mű végére érve, azzal a benső gyönyörűséggel és igaz meggyőződéssel teszi le a két kötetet, hogy ez a munka a székely nép és föld ismertetése által a magyarságban sziklakeménnyé edzette. Ha ehhez hozzávesszük azt, hogy szerzőnek az apai hajlékban szünetlenül megtapasztalt és élete folyamán erősen megmutatkozott református hite a mi hitünket is erősíti, akkor eleget mondtunk arra, hogy e művet nemcsak általában a magyar szépirodalom szempontjából, hanem közelebbről ránk, reformátusokra nézve is, egyik legértékesebb munkának tekintsük.

A debreczeni állami főreáliskola 1918—19. és 1919—20. évről szóló értesítője 24 lapon összefoglalva, de áttekinthető formában most jelent meg. Ára 10 korona.

Különfélék

Dr. Baltazár Dözső püspökünk Kiss Ferenc egyházkerületi főjegyző, nemzetgyűlési képviselő, Márk Endre udv. tanácsos, egyházkerületi ügyész és Futó András püspöki titkár kíséretében folyó hó 19-én Szegedre érkezett s az ottani református egyháznál canonica visitatiót tartott; 20-án az istentiszteleten predikált s aznap délután a Bethlen Gábor Kör fényes matinéjában beszédet mondott. Küldöttségileg tisztelgett előtte a római katolikus, az ág. h. evangélikus egyház, a Bethlen Gábor Kör, a menekült kálvinisták, a Bethánia-egyesület, a református tanuló ifjúság és az izraelita hitközség képviselői. A lelkek mélyén maradandó nyomokat hagyott látogatás után püspökünk Budapestre utazott a konventi bíróság ülésére.

A debreczeni református Nagytemplom újra megnyitásának ünnepélye 1921. évi március hó 9-én (kilenc) napján délelőtt lesz. Az ünnepélyre meghívást nyertek az összes magyarországi református presbyteriumok, a református és ág. hitv. evangélikus egyházkerületek egy vagy két képviselővel; a kormány és a nemzetgyűlés. Ugyancsak erre a napra van összehívva az Országos Református Lelkészegyesület közgyűlése és a református presbyterok országos gyűlése. Az elszállásolás

biztosítva lesz azok számára, akik jövetelüket március elsejéig bejelentik a debreczeni református egyháznál. Ha a fent említett meghívottak a külön meghívót nem kapnak meg, az ünnepély rendezőse kéri, hogy a meghívást hírlapi úton vegyék tudomásul.

A szamosújai gyülekezet Bakó Péter lelkipásztorunkat hívta meg b. e. Vásárhelyi Zsigmond örökébe. Ad multos annos.

A newyorki független magyar református egyházban a múlt karácsonykor perselypenzből és egyéb adományokból 2020 dollár gyűlt egybe. Ez a tény a tagok buzgóságának beszélő bizonyossága.

Adomány. Kaidoss Géza a debreczeni Csokonai színház igazgatója Herczeg Ferencz „Fekete lovas” c. irredenta darabja első előadásának tiszta jövedelmét: 2000 koronát a Debreczeni Kalvinisták Templomegyesületének adta. Így kapcsolódik egybe az igazi művészet az igazi vallásssággal.

Géresi Kálmán alapítványok. A debreczeni kollegiumi könyvtárban, a Csokonai Körben és a debreczeni tankerületi főigazgatóságnál külön-külön alapítvánnyal óhajtják megörökíteni b. e. Géresi Kálmán emlékét. Bizonyosak vagyunk felőle, hogy mind a három alapítvány szép tőkével fog megindulni.

A porosz belügyminiszter, — a haza szomorú sorsára tekintettel — a farsangi mulatozást betiltotta, mi meg löjthet is bálozunk. Jól van-e ez így?

Gondnok választás. A középszabolcsi egyházmegye gondnokává, a lemondott Geneszy Albert helyére Ujfalussy Dezső, Szabolcs vármegye volt főispánja választott meg. Az új gondnok működése elé, kinek atyja egyházkerületi világi tanácsbíró, nagyatya pedig a régi felszabolcsi egyházmegyének volt hosszú ideig gondnoka, nagy bizalommal néz az egyházmegye.

A konventi iroda a nyugdíjasok illetményének a lejárt negyedévre kövelekedő hónap utolsó napjaiban való kiutalását — úgy látszik — állandósítani akarja, noha a végrehajtóbizottság határozata értelmében úgy kellene intézkednie, hogy a negyedév végén minden szegény nyugdíjas megkapja a maga járandóságát. — Ebben az ügyben több oldalról panaszt hallunk és éppen azért ajánljuk a kedvezőbb elbánást az illetők méltányló figyelmébe.

Glasgowban 1921 január 4—11. napjain a Keresztyén Diákmozgalom világgyűlést tartott, amelyen 6 magyar kiküldött vett részt.

A szegedi Katolikus Kör a debreczeni református egyházhoz intézett levelében mélységes felháborodásának adott kifejezést a debreczeni nagytemplomban történt gyalázatosságok miatt. Amidőn a legnagyobb katolikus város legelső kulturegyesülete a legnagyobb református város egyházközségének ezt tudomására hozza, egyben testvéri szeretetéről és arról biztosítja, hogy a templomot ért sérelem az ő sérelmük, az egyházat ért megbotránkozás az ő megbotránkozásuk is.

A budapesti református egyház parókiális körzeteiben és missziói egyházrészeiben január végén megtartott választások eredménye az, hogy Dr. Kovácsy Sándor és Dr. Szilassy Aladár örökös főgondnok és gondnok mellé megválasztottak gondnokul Dr. Némethy Károly ny. államtitkár és Dr. Kósa Zsigmond. Őszintén örülünk, hogy a legnépesebb magyar református gyülekezet választása ilyen kiváló munkaerőre esett, akiknek működésére Isten gazdag áldását kérjük.

Lelkészválasztás. A Marjay Péter lelkész elhunytával megüresedett hajdúböszörményi lelkészi állomást két részre osztották és a két állásra Bakóczy Endre vallásstanárt és Sóvágó Gábor hitoktatót választották meg. Az egység és béke lelke tegye működésüket áldásossá.

Lelkészválasztás más egyházkerületben. A somogykiliti-i gyülekezet Vincze Elek felsőmocsoládi lelkész-esperest, a magyarszentkirályi Tóth Sándor mocsai s.-lelkészt választotta meg pásztorául.

Barabás Samu kolozsvári esperest a kormányzó táborig lelkészvezetőségébe nevezte ki. A tábori lelkészterén nagy érdemeket szerzett férfiú e kitüntetéséhez őszintén gratulálunk, egyben szívből kívánjuk, hogy segítse Isten mielőbb vissza a kolozsvári református parókiába.

Eladó egy peruvien-posztóból készült, alig használt papi lóga. Megtekinthető: Szabó János uriszabó üzletében, Debreczen (Püspöki palota).

Most jelent meg!!!

kiadásunkban

A Dr. Baltazár Dezső

próbáltatások idejéből

című emlékirata.

A könnyen gördülő nyelven megírt vastag kötet vezető helyen áll azok között a munkák között, amelyek a forradalom és a háh megszállás idejére rávilágítanak. A könyv bolti ára a 15% könyvkereskedői felárral 188 koronát, mely összegnek előzetes beküldése mellett azt **kéreményesen** küldjük meg.

Debreczen szab. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület tulajdonát képező

Méliusz' könyvkereskedés
könyvkiadóhivatala
Debreczen, Ferencz József-ut 26.